

اولین همایش ملی

انقهای نوین در توانمندسازی و توسعه پایدار معماری، عمران، گردشگری، انرژی و محیط زیست شهری و روستایی

۹ مرداد ۱۳۹۳

نقش گردشگری روستایی در برنامه های توسعه و آبادانی روستاها

مهسا ولیزاده غفاری. دکتر بهادر زمانی

دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری دانشگاه هنر اسلامی تبریز: mahsa_valizadeh1990@yahoo.com (09386807825)

استادیار معماری و طراحی شهری، دانشگاه هنر اسلامی تبریز: bzamani1975@yahoo.com

چکیده

صنعت گردشگری با درآمد، سالانه بیش از 1000 میلیارد دلار در جهان، جزو صنایع پاک است که با صنایع پولساز و مهمی مانند نفت و خودروسازی رقابت می کند. کشورهای دارای جاذبه های گردشگری به لحاظ جلوه های طبیعی، فرهنگ و تمدن کهن و آثار باستانی و مذهبی، استعداد زیادی در جذب جهانگردان دارند و می توانند با سرمایه گذاری مناسب در بخش های این صنعت میلیاردها دلار از گردشگری درآمد کسب کنند. در صنعت گردشگری بخش هایی فعالیت می کنند که شناخت کمتری در مورد آن وجود دارد، یکی از این بخش ها گردشگری روستایی است. بعلاوه یکی از گزینه هایی که امروزه به دلیل گسترش شهرنشینی و آلودگی محیط های شهری، ذهن بسیاری از سیاستگذاران، برنامه ریزان و مجریان سرمایه گذاری توسعه روستایی را به خود مشغول کرده، ایجاد و گسترش صنعت گردشگری (توریسم) روستایی می باشد که به عنوان یکی از صنایع مهم و اساسی در بخش اقتصاد و فرهنگ، می تواند نقش مهمی در کاهش فشارهای روحی و روانی شهرها و همچنین جلوگیری از مهاجرت های بی رویه روستاییان به شهرها ایفا نماید. با توجه به ادغام دو سازمان گردشگری و سازمان میراث فرهنگی و صنایع کوچک و تشکیل سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و برگزاری اولین همایش گردشگری روستایی و عشایری در سطح ملی با حضور مقامات بلند پایه کشور در هشتم اسفند ماه 1385، لازم است که در زمینه حفظ و گسترش روستاها و جلوگیری از تخریب های محیطی با برنامه ریزی و اقدام آگاهانه تری عمل کنیم.

با این دیدگاه در مقاله حاضر ضمن استفاده از منابع و مطالعات کتابخانه ای و اسنادی به بررسی تعاریف توریسم و توریسم روستایی، جاذبه ها، فواید، فعالیت ها و عملکردها، ابعاد و ملاحظات توسعه توریسم روستایی به ارائه اصول کلی گردشگری روستایی و موارد موثر در توسعه این نوع از گردشگری پرداخته ایم.

واژگان کلیدی: توریسم، توریسم روستایی، فعالیت ها و عملکردها، ابعاد توریسم روستایی، اصول کلی توریسم روستایی

1. مقدمه

در بیشتر پژوهش هایی که در زمینه جهانگردی صورت گرفته اند، سرزمین های مورد بازدید جهانگردان به پنج فضا تقسیم شده اند که عبارتند از: دریا، کوه، روستا، شهر و گشت و گذار (قاسمی، 1388، 196). در نیمه دوم قرن هجدهم افراد نسبتاً کمی امکانات، زمان و حتی رغبت مشارکت در گردشگری را داشتند. مسافرت ها سخت، کند و اغلب خطرناک بودند. علاوه بر این، افرادی که تحمل این سختی ها را نداشتند، از رفتن به روستا منحرف می شدند (شارپلی، 1360، 7).

افزایش سطح درآمد و اوقات فراغت بیشتر به این معنا بود که جمعیت شهرهای جدید صنعتی که رو به افزایش بودند، قادر بودند که از مناطق روستایی بازدید کنند و با گذشت یک قرن، بسیاری از مناطق گردشگری از ثبات و توسعه صنعت گردشگری برخوردار شد (همان). گردشگری روستایی منبع با ارزش اشتغال زایی و ایجاد درآمد است و می تواند وسیله مهمی برای توسعه اجتماعی - اقتصادی جوامع روستایی باشد و در بسیاری از کشورها، با سیاست های کشاورزی در ارتباط است و غالباً وسیله ای در جهت حمایت محیط زیست و فرهنگ روستایی می باشد. بنابراین می تواند نقش اساسی در توسعه و حفظ روستا داشته باشد. (همان، 8). مناطق روستایی با کارکرد معیشت سنتی خود یعنی کشاورزی، دامداری و ماهیگیری، از مناطق توسعه نیافته، فقیر و محروم قلمداد می شوند. کمبود امکانات اولیه معیشتی در این مناطق، خصوصاً کشورهای توسعه نیافته، فقر اقتصادی و عدم فرصت های شغلی پایدار و مناسب، منجر به مهاجرت نیروی انسانی بومی این مناطق به شهرهای مختلف شده است که به تبع آن مشکلات حاشیه نشینی در شهرهای بزرگ، افزایش جمعیت و برخی مشکلات اجتماعی را بوجود آورده است. به علاوه روستاهای خالی از سکنه با معماری بومی و بافت سنتی تخریب شده و هنر، صنایع دستی و سایر ویژگی های فرهنگی منحصر بفرد آن به فراموشی سپرده می شود. بنابراین، توسعه گردشگری جهت فقرزدایی و کاهش مهاجرت، ایجاد رفاه اجتماعی، حفظ ویژگی های فرهنگ سنتی، حفظ بافت سنتی، ارتباطات فرهنگی، حفظ منابع طبیعی و فرهنگی، تقویت غرور ملی و ایجاد فرصت های شغلی در کنار فعالیت های کشاورزی و دامداری در مناطق روستایی و دور افتاده، عنصری اساسی و ضروری محسوب شده، یگانه راه نجات این مناطق از مسایل و مشکلات اجتماعی و اقتصادی می باشد (قادری، 1383، 16). بررسی های درک هال و رابرت در زمینه گردشگری